

Şu günüň garşylygy düýnde gizlenýär...

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Şu günüň garşylygy düýnde gizlenýär... ŞU GÜNÜŇ GARŞYLYGY DÜÝNDE GIZLENÝÄR...

1979-njy ýylda yslam dünýäsini sarsdyran iki möhüm waka bolup geçdi.

Biri Eýran Yslam Rewolýusiýasy...

Ikinjisi Mukaddes Käbä çozulmagy...

Birinjisiniň dünýä ýetiren täsirlerini hemmeler bilýär.

Ikinjisiniň üstünde kän durýan yok. Sünni dünýäsinde düýpli üýtgeşmä sebäp bolan çozuşy ýatladaýyn:

Mekgede 1979-njy ýylyň 20-nji noýabryndan başlap 1979-njy ýylyň 4-nji dekabryna çenli dowam edej ýaragly çaknyşyk 68 adamyň ölüm jezasyna höküm edilmegi bilen birlikde 287 adamyň ölümüne sebäp boldy...

1955-1973-nji ýyllarda Saud Arabystanynyň Döwlet gwardiýasynda gulluk eden Juheýman el-Uteýbiniň baştutanlygyndaky topar ertir namazynda «Mesjidi-Haramda» çaklamalara görä 50-100 müň aralygyndaky adamy girewine alyp, çozuş gurady. Gaýynarasy Abdylly el-Kahtanyny «Mäti» yglan etdi. Saud Arabystanynda

şerigat düzgünleriniň ýöredilmegini talap etdi!

Diňe dini däl, syýasy talaplary-da bardy:

Daşary ýurt firmalary bilen hyzmatdaşlyk edýänleriň derňewe çekilmegi, nebit önümçiliginiň azaldylmagy, ýurtdaky daşary ýurt harby bazalaryň ýapylyp, goşunlarynyň çykarylmagy, medeni çağşamalaryň önüni almak üçin Günbatar ýurtlary bilen gatnaşyklaryň kesilmegi ýaly...

ABŞ şobada Päkistanyň ýöriye goşun bölümlerini (spesnaz) aýaga galdyrdy. Olam peýda bermänsoň Fransiyadan terrorçylyga garşy göreşmek boýunça ýörite gulluklaryň harbylary çagyryldy. Emma gaýry dinlilere Mekgä girmek gadagandy. Gadagançylyk Mekgäniň kazysy Bin Basyň fetwasy bilen aradan aýryldy: Fransuz harbylary kagyza ýazylan kelimäýi-şahadaty okamak arkaly Kábäniň töweregine ýerleşdirildi.

Iki hepde dowam eden çozuş fransuz antiterror goşun bölümlerinden alynan goldaw bilen basylyp ýatyryldy. Juheýman el-Uteýbi bilen birlikde 63 protestçi gollarydyr aýaklary, kelleleri kesilip ölüm jezasyna höküm edildi...

Ýöne entek gürrüň gutarmady:

* * *

Käbe çozuşlygy radikal sünni syýasy yslamyň ilkinji «dünýä inişi hasaplanýar!

1979-njy ýylyň trawmasy-çozuşlygy Saud Arabystanynyň (we oňa akyl öwredýän mugallymy ABŞ-nyň) çemeleşmelerinde düýpli üýtgeşmelere sebäp boldy! Saudlar hem-ä şaýy rewolýusiýasy, hemem Käbe çozuşlygy sebäpli «kellesini» ýurduň daşyna uzatdy: Ganatynyň aşagyna alan wahhaby-selefi taglymatyny başga ýurtlara ýaýradyp başladylar. Türkiýe bilen birlikde yslam ýurtlarynda metjitleri gurdular, kružok-jemgyýetleri açdylar, dini taýdan bilim almak isleýänlere ýurtlaryny açdylar... (Saud Rabytanyň segseninji ýyllaryň ikinji ýarymyndan bäre daşary ýurtdaky türk dini işgärlere hak töleýändigini ýatladaýyn).

Patyşanyňam unwany üýtgedildi: «haşmet» ýa-da «alyhezretleri» däl, “Hadimül-haremeýnüş-şerifeýn”, ýagny «Mekge-Medinäniň hyzmatkäridi»...

Bu uzyn girişi ýazmagymyň sebäbi türk konserwatiw syýasatyndaky, mediýasyndaky we intelligensiýasyndaky eýran duşmançylygynyň sebäbini öwrenmek...

* * *

Eýran Yslam Rewolýusiýasy türk musulmab ýaşlaryna ýiti täsirini ýetirdi. Meselem, musulman sosialist Ali Şeriatiniň kitaplary 1979-njy ýyldan başlap türk diline terjime edilip başlandy: “Medeniýet we modernizm”, “Haj” “Yslam we beýleki günbatar düşünjeleri”, “Yslam sosiologiyasy barada”, “Medeniýet we ideologiya”, “Näme etmeli?»...

Aralaryndan «Musulman doganlar» («Ihwan») gatlagyndan käbirleri Ali Şeriatiniň kitaplaryna nägilelik bildirdi, garşysyna Seýit Kutuby, Hasan el-Bennany we başgalary çykardy. Yslamçy ýaşlaryň arasynda düýpden gelýän bölünişikler başlady: Eýranda bolup geçenlere garşy çykýanlar wahhaby-selefi ugra gönükdirildi. Hem:

Sedat Ýenigün ýaly «eýrançy», Metin Yüksel ýaly MSP-li «akynjylar» öldürildi...

Kadir Mysyroglundan başlap Osman Yüksel Serdengeçdä çenli «yslamçy münewwerler» Saud Arabystanynyň maliýeleşdirýän neşirleri bilen eýran rewolýusiýasynyň türk ýaşlaryna ýetiren täsirine garşy diwar ördi...

Häzir «Hizbullah» ýaly sünni «Hamasyňam» şaýy Eýranyň kontrollygyna girme ähtimallygy bizdäki käbir yslamçylary (aýratynam ABŞ-Ysraýyl-Saud tarapdarlaryny) gorkuzýar!

Ismail Haniýäni «Eýranyň özi öldüren bolmagy mümkin» diýen ýaly kelle garjaşdyryjy habarlary bermeleriniň sebäbi düýnde gizlenýär...

Wahhaby-selefiligiň ýurdumyzdaky täsirleriniň üstünde «Tagut. Mukaddes aldanyşyň sejeresi» kitabynda giňişleýin durup geçipdim.

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazetini, 07.08.2024 ý. Publisistika